

PORSGRUNN KOMMUNE
XX SKOLE

Opplæringsloven kapittel 9a

Godt skolemiljø

Retningslinjer for XX skole

Innholdsfortegnelse

INNLEDNING	3
LOVGRUNNLAG	3
OVERSIKT OVER RETTIGHETER/PLIKTER I KAPITTEL 9A	3
ELEVENS INDIVIDUELLE RETT	3
ORDENSREGLEMENTET	4
RUTINER FOR INFORMASJON	5
RUTINE FOR AKTIVITETSPLIKTEN JF. OPPLÆRINGSLOVEN § 9A- 4	5
AKTIVITETSPLIKTEN	6
PLIKT TIL Å FØLGE MED	6
PLIKT TIL Å UNDERSØKE	6
PLIKT TIL Å VARSLE LEDELSEN	7
PLIKT TIL Å GRIPE INN	7
TILTAK	7
SKOLENS RUTINE FOR AKTIVITETSPLIKTEN, JF. OPPL. § 9A-4	8
FASE 1: MISTANKE ELLER KUNNSKAP OM KRENKENDE ORD ELLER HANDLINGER	8
FASE 2: DEN ANSATTES AKTIVITETSPLIKT	8
FASE 3: GJENNOMFØRINGS- OG EVALUERINGSFASEN	8
VARSLING VED KUNNSKAP ELLER MISTANKE OM KRENKENDE ORD OG HANDLINGER JF. OPPL. § 9A-4, ANNET LEDD	10
RUTINE FOR SKOLENS SAKSBEHANDLING VED HENSTILLING FRA ELEVER ELLER FORESATTE, JF. OPPLÆRINGSLOVEN § 9A-4	11
HENSTILLING	11
HENSTILLINGER KAN DREIE SEG OM;	11
AKTIVITETSPLAN	12
MELDEADGANG TIL FYLKESMANNEN	12
SKOLENS RUTINE FOR SAKSBEHANDLING VED SELVSTENDIG AVDEKKING OG/ELLER HENSTILLING FRA ELEV ELLER FORESATTE, JF. OPPL § 9A-4	13
FASE 1: HENSTILLING OM TILTAK ELLER SELVSTENDIG AVDEKKING	13
FASE 2: SKOLENS PLIKT TIL Å UTARBEIDE EN SKRIFTLIG AKTIVITETSPLAN	13
FASE 3: EVENTUELL MELDING TIL FYLKESMANNEN	13
FASE 4: GJENNOMFØRINGS- OG EVALUERINGSFASEN	14
NULLTOLERANSE OG SYSTEMATISK SKOLEMILJØARBEID	15
NÆRMERE OM § 9A-3	15
KRAVET TIL INTERNKONTROLL:	15
KRAV TIL SKRIFTLIG DOKUMENTASJON	16

Innledning

Disse retningslinjene utfylles av følgende

- Handlingsplaner
- Beredskapsplaner
- Rutiner

XX skoles egne handlingsplaner, se skolens hjemmeside

<http://www.porsgrunn.kommune.no/Kommunens-organisasjon/Var-organisasjon/Barn-og-unge/Barneskoler/XX-skole/>

- Personalhåndboka
- Handbok for læringsfremmende skolemiljø

:

Porsgrunn kommune:

Ordensreglement for skolene i Porsgrunn

<http://www.porsgrunn.kommune.no/Hovedmeny/Selvbetjening/>

Utdanningsdirektoratet:

Øvrige og utfyllende handlingsplaner, supplement til skolens planer – link:

<http://www.udir.no/Tema/Laringsmiljo/>

Lovgrunnlag

Oversikt over rettigheter/plikter i kapittel 9a

- Alle elever har rett til et godt psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring, jf. § 9a-1
- Skolen har en undersøkelsesplikt og en plikt til å følge med, jf. § 9a-4
- Skolen har en aktivitetssplikt når en/flere elever blir utsatt for krenkende ord og handlinger, jf. § 9a-4, 4. ledd
- Skolen har en dokumentasjonsplikt når foreldre/elever ber om tiltak knyttet til det psykososiale miljøet, jf. § 9a-4, 7. ledd
- Skolen plikter å jobbe systematisk med skolemiljøet .
- Krav til internkontroll, nulletoleranse og systematisk arbeid, jf. § 9a-3
- Lovpålagt brukermedvirkning i skolemiljø saker, jf. § 9a-4, 5. ledd
- Skoleeier plikter å ha et forsvarlig system, jf. § 13-10

Elevenes individuelle rett

”Alle elevar i grunnskolar og vidaregåande skolar har rett til eit godt fysisk og psykososialt miljø som fremjar helse, trivsel og læring.”

Psykososialt miljø defineres i Udir-2-2010 som ”de mellommenneskelige forholdene på skolen, det sosiale miljøet og hvordan elevene og personalet opplever dette. Det psykososiale miljøet handler også om elevenes opplevelse av lærings situasjonen”.

Kapittel 9a omfatter mer enn mobbing, skolen plikter å arbeide for å fremme elevenes helse, trivsel og læring,

Ordensreglementet

I forarbeidende til kap. 9a er det understreket at Ordensreglementet er et av de viktigste redskapene for å oppfylle elevens rett.

Reglementet må være klart, tydelig og elevene må vite hva som er akseptabel atferd og ikke, samt konsekvensene av reglementsbrudd.

Vi viser til Ordensreglement for Porsgrunnsskolen (2016).

Rutiner for informasjon

Skolene har plikt til å informere elever og foreldre om deres rettigheter etter opplæringsloven kapittel 9 A, og om skolenes aktivitetsplikt og muligheten til å melde saken til fylkesmannen, jf. oppl. § 9 A-9. Elevene og foreldrene skal få nok informasjon til å kunne vurdere om elevens rettigheter er oppfylt og hvordan de kan gå fram for å sikre at elevenes rettigheter oppfylles.

Skolene skal gi informasjonen til elever og foreldre i oppstarten av nytt skoleår. Dette skal skje klassevis for elevene i løpet av den første skoeuken, og i høstens første foreldremøte for foreldrene. I tillegg sendes kort skriftlig informasjon om OL kapittel 9A og om link til skolens nettside/udir der foresatte kan lese mer om dette. Informasjon skal også gis i konkrete situasjoner og ved henvendelser og temaet skal tas opp i alle elevsamtaler, i elevens halvårsvurderingssamtale og foreldresamtalen. Alle ansatte ved skolen, pedagogisk og ikke pedagogisk personale, skal få informasjon om OL kap. 9A på det første personalmøte, eventuelt skriftlig informasjon om dette dersom de ikke er med på skolens personalmøter.

Skolene skal vise til www.nullmobbing.no når det informeres, jf. oppl. § 9 A-9:

Skolen skal informere elevane og foreldra om rettane i dette kapitlet. Skolane skal òg informere om aktivitetsplikta etter §§ 9 A-4 og 9 A-5 og om høvet til å melde saka til Fylkesmannen etter § 9 A-6.

Dersom skolen finn ut at noko ved skolemiljøet kan skade helsa til elevane, skal elevane og foreldra snarast mogleg varslast om det.

Samarbeidsutvalet, skoleutvalet, skolemiljøutvalet, elevrådet og foreldra skal haldast informerte om alt som er viktig for skolemiljøet, og så tidleg som mogleg takast med i arbeidet med skolemiljøtiltak. Dei har rett til innsyn i all dokumentasjon som gjeld det systematiske arbeidet for eit trygt og godt skolemiljø, og har rett til å uttale seg og komme med framlegg i alle saker som er viktige for skolemiljøet.

Rutine for aktivitetsplikten jf. opplæringsloven § 9a- 4

Elevens rett til et godt psykososialt miljø følger av opplæringsloven § 9a-1, som lyder:
Alle elevar i grunnskolar og vidaregåande skolar har rett til eit godt fysisk og psykososialt miljø som fremjar helse, trivsel og læring.

Aktivitetsplikten

Aktivitetsplikten følger av opplæringsloven § 9a-4 og omfatter alle skolens ansatte:

Alle som arbeider på skolen, skal følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg.

Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeigaren i alvorlege tilfelle.

Ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarast undersøkje saka.

Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørge for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø.

Skolen skal sørge for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevene, skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid.

Skolen skal lage ein skriftleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak. I planen skal det stå

- a) kva problem tiltaka skal løyse*
- b) kva tiltak skolen har planlagt*
- c) når tiltaka skal gjennomførast*
- d) kven som er ansvarleg for gjennomføringa av tiltaka*
- e) når tiltaka skal evaluerast.*

Skolen skal dokumentere kva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikta etter første til femte ledd

Aktivitetsplikten gjelder til enhver tid på skolen ved at alle ansatte skal følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, gripe inn mot mobbing, vold, diskriminering og trakassering og varsle rektor ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

Skolen har en generell omsorgs/aktivitetsplikt knyttet til det psykososiale miljøet som går videre enn krenkende ord og handlinger, dvs. når en ansatt har kunnskap eller mistanke om at elevens rett til et godt psykososialt miljø ikke oppfylles av andre grunner. Det er viktig å presisere at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om en elev er krenket eller ikke. Aktivitetsplikten innebærer at den ansatte har en plikt til å;

- Følge med
- undersøke
- varsle ledelse
- gripe inn dersom det er nødvendig og mulig

Plikt til å følge med

En del av aktivitetsplikten er plikten til aktivt å følge med på elevenes psykososiale læringsmiljø. Dette innebærer å aktivt søke informasjon om hvordan elevene har det på skolen, eks. gjennom elevsamtaler, elevundersøkelser, observasjon, kontakt med foresatte med mer.

Plikt til å undersøke

Alle ansatte har, ved mistanke, en plikt til å undersøke om eleven har blitt utsatt for krenkende ord eller handlinger og få klargjort hva som faktisk har skjedd. Undersøkelsesplikten inntreffer straks den ansatte får kunnskap eller mistanke om at en elev blir utsatt for krenkende ord eller handlinger som mobbing, diskriminering, vold eller rasisme.

Det er viktig at undersøkelsene gjøres snarest. Den ansatte skal ikke vente og se, men ta tak i det så raskt situasjonen tilsier. Formålet med undersøkelsen er å kartlegge realiteten i det man har sett, hørt eller fått mistanke om. Gjennom undersøkelsen skal den ansatte prøve å få bekreftet/avkreftet om den aktuelle kunnskapen eller mistanken gir grunnlag for å følge dette opp videre. Dersom undersøkelsen viser at saken handler om noe annet enn krenkende ord eller handlinger, er det ikke nødvendig å varsle ledelsen.

Plikt til å varsle ledelsen

Den ansatte skal, ved kunnskap eller mistanke om at en elev er utsatt for krenkende ord eller handlinger, varsle ledelsen skriftlig. Virksomhetsleder skal sørge for at det skriftlige varslat arkiveres og at varselet fra den ansatte føles opp. Dersom saken krever ytterligere undersøkelser, er virksomhetsleder ansvarlig for at dette gjøres. Foresatte skal informeres.

Plikt til å gripe inn

I tillegg til å undersøke og varsle ledelsen har den ansatte også plikt til å gripe inn dersom det er nødvendig og mulig. Hva plikten til å gripe inn innebærer avhenger av på hvilken måte eleven er krenket. Hensikten er å stanse den uønskede atferden så raskt som mulig for å unngå/reducere fysiske og psykiske skader hos de involverte. Den ansatte plikter ikke å gripe inn fysisk dersom dette setter han/ henne selv i fare. Det kan være nødvendig å hente andre for å få hjelp, eller ringe politiet. Det er skolens ledelse som er ansvarlig for å ringe politiet i saker der det vurderes til å være nødvendig.

Tiltak

Etter at en sak er undersøkt, varslet om og eventuelt grepet inn i, vil det oftest være behov for å iverksette tiltak for å sikre elevens rett. Dette må vurderes konkret og skjønnsmessig i forhold til hva som er egnede tiltak og hvem disse innrettes mot. Skolen skal lage en skriftlig plan når det skal gjøres tiltak i en sak. De foresatte kan, som en følge av at den ansatte har undersøkt, varslet og ev. grepet inn i en sak be om tiltak knyttet til elevens/elevens psykososiale miljø. Det utløser krav til saksbehandling og en aktivitetsplan for gjennomføringen av tiltakene, jf. oppl. §9a-4, sjette ledd (se egen rutine). Skolen må **kunne redegjøre skriftlig for de tiltakene de har tenkt å iverksette**. Tiltakene skal evalueres og evt. justeres dersom de ikke er tilstrekkelige i forhold til å sikre elevens rett etter § 9a-1.

Skolen skal også dokumentere hva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikta.

Alle ansatte skal gjøres kjent med rutinen for aktivitetsplikten.

Skolens rutine for aktivitetsplikten, jf. oppl. § 9a-4

Elevenes rett til et godt psykososialt miljø følger av Opplæringsloven § 9a-1, som lyder:

Alle elever i grunnskolar og vidaregåande skolar har rett til eit godt fysisk og psykososialt miljø som fremjar helse, trivsel og læring.

Aktivitetsplikten er et ledd i å bidra til at denne retten oppfylles, og følger av § 9a-4, andre ledd som lyder.

Fase 1: Mistanke eller kunnskap om krenkende ord eller handlinger

Den ansatte har kunnskap om, eller mistenker at en elev blir utsatt for krenkende ord eller handlinger, eller at retten til et godt psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring ikke er oppfylt på annen måte.

Fase 2: Den ansattes aktivitetsplikt

Det må vurderes konkret og skjønnsmessig i den enkelte saken hvilke rekkefølge pliktene inntreffer. Noen ganger vil det være naturlig å undersøke, varsle og så gripe inn. Andre ganger å gripe inn, varsle og så undersøke eller å varsle gripe inn og undersøke.

Handling	Innhold	Ansvar
Følge med	Alle ansatte skal aktivt følge med på hvordan elevene har det og om elevenes rett til et godt psykososialt miljø er tilfredsstillende.	Den ansatte
Undersøke saken	Den ansatte skal alltid undersøke det de har fått kunnskap eller mistanke om. Gjelder saken ansatt som mobber elev, meldes saken umiddelbart til virksomhetsleder.	Den ansatte
Gripe inn	Dersom det er <u>mulig og nødvendig</u> skal den ansatte selv gripe inn, og evt. tilkalle hjelp ved behov.	Den ansatte
Varsle skolens ledelse	<ol style="list-style-type: none"> 1. Virksomhetsleder skal alltid varsles <u>skriftlig</u> (eget skjema). 2. Virksomhetsleder arkiverer varslet i elevmappa. 3. Saken undersøkes ytterligere ved behov. Virksomhetsleder avgjør hvilke tiltak som skal settes i verk. 4. Foresatte informeres	Den ansatte Virksomhetsleder Virksomhetsleder i samarbeid med kontaktlærer Virksomhetsleder i samarbeid med kontaktlærer

Fase 3: Gjennomførings- og evalueringsfasen

Oppfølging	Innhold	Ansvar
Tiltak for å oppfylle elevenes rett etter oppl. § 9a-1 settes i verk	Kontaktlærer og andre involverte ansatte gjennomfører tiltakene. Tiltakene dokumenteres skriftlig og arkiveres i elevmappa.	Virksomhetsleder Virksomhetsleder i samarbeid med kontaktlærer

Evalueringssmøte(r)	<p>Virksomhetsleder vurderer i samråd med kontaktlærer, andre ansatte, foresatte og elev om tiltakene har ført til at elevens rett til et godt psykososialt miljø nå er oppfylt, jf. oppl. § 9a-1.</p> <p>Tiltakene opprettholdes, endres, eller avsluttes på bakgrunn av en samlet vurdering.</p> <p>Evalueringssmøtet dokumenteres skriftlig og arkiveres i elevmappa.</p>	Virksomhetsleder i samarbeid med kontaktlærer
---------------------	---	---

Varsling ved kunnskap eller mistanke om krenkende ord og handlinger jf. oppl. § 9a-4, annet ledd

Navn på den/de som blir krenket	
Navn på den/de som krenker	

Det gjelder	Sett kryss	Bakgrunnsinformasjon	Sett kryss
Mobbing		Egen observasjon	
Vold		Den krenkede har selv varslet	
Rasisme		En foresatt har varslet	
Diskriminering		Annen ansatt har varslet	
Andre krenkende ord og handlinger		Medelev har varslet	

Utfyllende kommentarer fra den ansatte:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Dato: .....

Navn på den ansatte som har fylt ut skjema:

.....

Rutine for skolens saksbehandling ved henstilling fra elever eller foresatte, jf. Opplæringsloven § 9a-4

Elevens rett til et godt psykososialt miljø følger av opplæringsloven § 9a-1, som lyder:

Alle elever i grunnskolar og vidaregåande skolar har rett til eit godt fysisk og psykososialt miljø som fremjar helse, trivsel og læring.

Henstilling

Elever og foresatte kan henstille. Det vil si at en elev eller foresatt kan be om tiltak knyttet til det psykososiale miljøet, jf. Oppl. § 9a-4, fjerde til sjette ledd. Det er ingen formkrav, og det er tilstrekkelig å be **muntlig** om at noe blir gjort. Opplæringsloven § 9a-3, tredje ledd lyder:

Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørge for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø.

Skolen skal sørge for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid.

Skolen skal lage ein skriftleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak. I planen skal det stå

- a) kva problem tiltaka skal løyse*
- b) kva tiltak skolen har planlagt*
- c) når tiltaka skal gjennomførast*
- d) kven som er ansvarleg for gjennomføringa av tiltaka*
- e) når tiltaka skal evaluerast.*

Dersom en elev sier at det psykososiale miljøet ikke er godt nok, er skolen pålagt å behandle saken etter reglene i Opplæringsloven. Dersom skolen er i tvil om det er en henstilling, må elev/foresatte spørres, jf. fvl § 11- *veiledningsplikten*. Dersom det kommer en slik henstilling, må skolen snarest mulig ta stilling til om elevens rett etter Oppl. § 9a-1 er oppfylt eller ikke, og evt. hvilke tiltak som skal iverksettes for å oppfylle retten..

Alle skolens ansatte kan motta henstillinger. Henstillingen **må** videre bringes muntlig eller skriftlig til virksomhetsleder som har ansvaret i slike saker.

Henstillinger kan dreie seg om;

- krenkende ord eller handlinger, for eksempel enkelthendelser, diskriminering, vold eller rasisme
- skolens systemrettede arbeid
- elevgruppers psykososiale miljø
- enkeltelevers psykososiale miljø

Aktivitetsplan

Når det foreligger en henstilling etter Oppl § 9a-4 og eleven sier at skolemiljøet ikke er trygt nok, **skal** virksomhetsleder sørge for at tiltak iverksettes etter en skriftlig plan:

- saksbehandlingstid uten ugrunnet opphold ("snarest mulig")
- utredningsplikt i samsvar med kravene i forvaltningsloven § 17, krav til skriftlig dokumentasjon og underretning til de det gjelder
- vurdering av om eleven har et godt psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring, jf. Oppl. § 9a - 1
- aktivitetsplanen skal være individualisert og tiltak skal settes i verk for å sikre retten til et godt psykososialt miljø, jf. Oppl. § 9 a - 1 (se mal for aktivitetsplan)
- tiltakene skal være innenfor grensene av lovverket og ordensreglementet for Porsgrunn kommune

Meldeadgang til Fylkesmannen

Dersom foresatte eller eleven selv ikke er fornøyde med skolens oppfyllelse av aktivitetsplikten, kan saken meldes inn til Fylkesmannen. Dette kan det klages på;

- skolens oppfyllelse av aktivitetsplikta
- aktivitetsplanens innhold
- avslag på henstilling om tiltak
- manglende tilfredshet med tiltakene
- at skolen ikke setter i verk tiltak innen rimelig tid
- at skolen ikke tar henstillingen på alvor
- at skolen ikke følger opp aktivitetsplikten
- andre saksbehandlingsfeil, jf. Forvaltningsloven kap. IV Saksforberedelse ved enkeltvedtak

Skolens rutine for saksbehandling ved selvstendig avdekking og/eller henstilling fra elev eller foresatte, jf. Oppl § 9a-4

Fase 1: Henstilling om tiltak eller selvstendig avdekking

Henstilling/avdekking	Oppfølging	Ansvarlig
Ansatt avdekker at en elevs rett til et godt psykososialt miljø ikke tilfredsstiller lovkravene.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Den ansatte som avdekker lovbruddet varsler virksomhetsleder muntlig eller skriftlig 2. Virksomhetsleder registrerer varselet <u>ved å skrive et notat og arkivere i elevens digitale mappe</u>. Ved særlig alvorlige tilfeller varsles kommunalsjefen. 3. Virksomhetsleder informerer foresatte dersom en elev selv henstiller 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Den ansatte som mottar henstilling 2. Virksomhetsleder 3. Virksomhetsleder
Elev eller foresatt ber om tiltak knyttet til det psykososiale miljøet	<ol style="list-style-type: none"> 4. Den ansatte som mottar henstillingen varsler virksomhetsleder muntlig eller skriftlig 5. Virksomhetsleder registrerer varselet <u>ved å skrive et notat og arkivere i elevens digitale mappe</u>. Ved særlig alvorlige tilfeller varsles kommunalsjefen. 6. Virksomhetsleder informerer foresatte dersom en elev selv henstiller 	<ol style="list-style-type: none"> 4. Den ansatte som mottar henstilling 5. Virksomhetsleder 6. Virksomhetsleder

Fase 2: Skolens plikt til å utarbeide en skriftlig aktivitetsplan

Oppfølging	Innhold	Ansvarlig
Skolen utreder saken så raskt som mulig	Undersøkelser skal gjøres gjennom samtale med elev, og med aktuelle andre, som f.eks. foresatte, andre elever, andre lærere for å skaffe seg en oversikt over forløpet i saken.	<ul style="list-style-type: none"> • Virksomhetsleder i samarbeid med kontaktlærer
Virksomhetsleder utarbeider aktivitetsplan uten ugrunnet opphold («snarest mulig»)	I aktivitetsplanen beskrives avviket fra elevens rett til et godt psykososialt miljø, jf Oppl §9a-1 og hvilke tiltak som skal settes i verk for å sikre retten.	<ul style="list-style-type: none"> • Virksomhetsleder

Fase 3: Eventuell melding til Fylkesmannen

Melding	Oppfølging	Ansvarlig
Foresatte/eleven klager på skolens gjennomføring av aktivitetsplikten	Fylkesmannen behandler meldingen	<ul style="list-style-type: none"> • Fylkesmannen

Fase 4: Gjennomførings- og evalueringsfasen

Oppfølging	Innhold	Ansvarlig
Tiltak for å sikre elevens rett jf. Oppl. 9a-1 iverksettes i samsvar med aktivitetsplanen.	Kontaktlærer og andre ansatte gjennomfører tiltakene i aktivitetsplanen.	<ul style="list-style-type: none"> • Virksomhetsleder
Skolen vurderer om tiltakene er tilstrekkelige, eller om andre tiltak må settes i verk for å oppfylle elevens rett jf. Oppl § 9a-1	Virksomhetsleder vurderer tiltakene sammen med kontaktlærer, foresatte og elev. Tiltakene justeres ved behov. Evalueringsmøtet dokumenteres.	<ul style="list-style-type: none"> • Virksomhetsleder

Nulltoleranse og systematisk skolemiljøarbeid

Skolen skal ha nulltoleranse mot krenkinger i skolemiljøet og skal jobbe systematisk for å fremme et godt psykososialt miljø for elevene, jf. Oppl.l. § 9A-3:

Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering.

Skolen skal arbeide kontinuerleg og systematisk for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane, slik at krava i eller i medhald av kapitlet blir oppfylte. Rektor har ansvaret for at dette blir gjort.

Nærmere om § 9a-3

- § 9a-3 pålegger skolen å jobbe systematisk for å fremme elevens helse, miljø og sikkerhet
- En nødvendig forutsetning for det systemrettede arbeidet er at skolen har konkretisert kravene i kap. 9a.
- Skolen skal jobbe aktivt, systematisk og kontinuerlig
- En mobbeplan er ikke tilstrekkelig.

Kravet til internkontroll:

Internkontroll innebærer at skolen selv må føre kontroll med om kravene i kap. 9a er oppfylt.

Det innebærer at skolen

- må ha omsatt kravene i kap. 9a til konkrete mål for skolemiljøet og skolemiljøarbeidet
- arbeider systematisk og planmessig for å nå målene og forebygge problemer
- har rutiner for å følge med på skolemiljøet og den enkelte elevs opplevelse av det herunder ha rutiner for å avdekke og håndtere problemer når de dukker opp og kontrollere at rutinene blir fulgt.

Skoleledelsen er ansvarlig for den daglige oppfølgingen.

Skolen må kunne dokumentere at de har et systematisk skolemiljøarbeid /internkontroll.

Avgjørende: Er skolemiljøarbeidet egnet til å nå sitt mål, dvs. å sikre elevens rett etter § 9a-1

Det viktigste er at den viser:

- hva som skal gjøres,
- hvordan det skal gjøres,
- hvem som skal gjøre det,
- når det skal gjøres
- hva som faktisk blir gjort.

Krav til skriftlig dokumentasjon

Konkrete mål for skolemiljøet og skolemiljøarbeidet, jf § 9a–1 og § 9a–4

- Organisering og ansvarsfordeling
- Planer og tiltak for å sikre et godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og trygghet
- Vurdering av særlige utfordringer (kartlegginger)
- Rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge avvik
- Evaluering av skolemiljøarbeidet
- De tilsatte skal kjenne regelverket om skolemiljøet
- Mål, planer og rutiner skal være kjent og forstått i organisasjonen
- De tilsatte skal ha tilstrekkelig kompetanse om skolemiljø og håndtering av skolemiljøproblem og hendelser
- Skolen skal sikre at de tilsatte og elevene medvirker i skolemiljøarbeidet

VEDLEGG A

Dato:

Til rektor ved ..... (skole)

Henstilling om tiltak

Hva henstillingen gjelder, f eks:

Eksempel 1

Som foresatt til Jørgen vil jeg gjøre oppmerksom på at han blir utsatt for mobbing av enkelte elever ved skolen. Jeg viser til § 9a-4 i opplæringsloven og ber skolen gjøre rede for hva som vil bli gjort for å få slutt på mobbingen.

Eksempel 2

Som foresatt til Herdis vil jeg gjøre oppmerksom på at hun daglig kommer hjem fra skolen med rennende øyne og nese. Hun er støvallergiker og trenger et godt rengjort miljø. Jeg viser til § 9a-2 i opplæringsloven og ber skolen gjøre rede for hva som vil bli gjort for å bedre forholdene.

Eksempel 3

Skolen har i dag meldt fra om at sønnen min blir utsatt for mobbing. Jeg ber om at det blir satt inn tiltak for å få slutt på dette.

Vennlig hilsen

Adresse:

Tlf nr:

Dato:

Til fylkesmannen i ..... (fylke)

(Meldingen leveres først til skoleleder, slik at skoleleder kan få anledning til å ta stilling til saken før den videresendes).

Melding om manglende oppfølging av skolens aktivitetsplikt i henhold til Opplæringslovens § 9A-4

Hva meldingen gjelder, f eks:

Eksempel 1

Som foresatt til Jørgen har jeg, med henvisning til § 9a-4 i opplæringsloven, bedt .....skole om å få slutt på mobbingen av sønnen min. Jeg er misfornøyd med svaret fordi det ikke inneholder et eneste troverdig tiltak som kan få slutt på mobbingen. Jeg mener dette må gjøres:.....

Eksempel 2

Som foresatt til Herdis har jeg, med henvisning til § 9a-2 i opplæringsloven, bedt.....skole om å bedre renholdet fordi datteren min er støvallergisk. Jeg er misfornøyd med svaret fra skolen fordi det ikke inneholder et eneste troverdig tiltak som kan få slutt på plagene hennes. Jeg mener dette må gjøres:.....

Eksempel 3

Jeg har som foresatt til Peder henvendt meg til skolen og bedt om at det settes i verk tiltak for å stoppe mobbingen han blir utsatt for. Det har nå gått over fire uker siden jeg skrev til skolen. Jeg har purret, men ikke fått svar.

Vennlig hilsen

Adresse:

Tlf nr:

AKTIVITETSPLAN ETTER OPPLÆRINGSLOVEN KAPITTEL 9A

For perioden:

Navn:		Født:	
Skole:		Trinn:	
Foresatte:		Foresatte:	

Det vises til henstilling om tiltak datert _____ angående bekymring for elevens psykososiale miljø.

Skolen er etter opplæringsloven §9a-4 forpliktet til å lage en skriftlig aktivitetsplan ved en slik henvendelse:

Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørgje for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø.

Skolen skal sørgje for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid.

Skolen skal lage ein skriftleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak. I planen skal det stå

- a) kva problem tiltaka skal løyse*
- b) kva tiltak skolen har planlagt*
- c) når tiltaka skal gjennomførast*
- d) kven som er ansvarleg for gjennomføringa av tiltaka*
- e) når tiltaka skal evaluerast.*

Bakgrunn for henstillingen:

Beskrivelse av problematikken

Undersøkelse:

Som ledd i vurdering av henstillingen/klagen har skolen gjort følgende undersøkelser jf. forvaltningslovens § 17:
(Husk prinsippet om kontradiksjon dersom ulike oppfattelser av en situasjon er tilstede.)

- Møte med foresatte

- Møte med eleven
- Møte med eventuelt andre elever
- Historikk
- Observasjon etc.

Skolens vurdering og begrunnelser

Konklusjon: Elevens rett til et godt psykososialt miljø etter § 9a-1 er ikke oppfylt.

Begrunnelse for konklusjonen:

- opplevelse av eget psykososialt miljø tilfredsstillende ikke kravene i opplæringslovens § 9a-1.

Aktivitetsplan

Ut fra ovenstående har rektor, i samråd med foresatte og eleven selv, besluttet følgende tiltak: (Hva gjør skolen? Det kan vises til avtaler med eleven, foresatte og eventuelle andre)
NB: Husk å begrunne tiltakene – Hva ønsker vi å oppnå med tiltakene?

Oppfølging og evaluering av aktivitetsplanen:

Hvem som skal følge opp vedtaket.

Når og i hvilken form vedtaket evalueres.

Adgang til å melde saka til Fylkesmannen i Telemark

Dette er en aktivitetsplan etter opplæringslovens § 9A-4. Rektor på den enkelte skole har ansvar i saken. Skolens gjennomføring av aktivitetsplikten kan påklages etter reglene i opplæringsloven. Skolen har etter forvaltningslovens §11 veiledningsplikt overfor foreldrene. Ta kontakt med rektor dersom det er noe dere lurer på i saken.

En eventuell klage på oppfølgingen av aktivitetsplikten kan meldes til Fylkesmannen i Telemark (jf. Oppl.l. § 9A-6):

”Dersom ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, kan eleven eller foreldra melde saka til Fylkesmannen etter at saka er teken opp med rektor.

Fylkesmannen skal avgjere om aktivitetsplikta etter §§ 9 A-4 og 9 A-5 er oppfylt. Dersom saka ikkje er teken opp med rektor, eller om det er under ei veke sidan ho vart teken opp, skal Fylkesmannen avvise saka, med mindre særlege grunnar gjer dette urimeleg. Det same gjeld dersom saka ikkje gjeld skolemiljøet på skolen der eleven går når saka blir meldt til Fylkesmannen.”

Dersom meldinga til Fylkesmannen avvises eller dersom foresatte ønsker å påklage Fylkesmannen vedtak i saken, vil klagen bli oversendt Utdanningsdirektoratet. Utdanningsdirektoratets avgjørelse er endelig og kan ikke påklages.

Du har, med noen unntak, rett til å se dokumentene i saken. Dersom du allerede har fått alle dokumentene i saken, skal skolen opplyse om det.

Du kan la en advokat eller en annen fullmektig bistå og representere deg på alle trinn i saken. En annen fullmektig kan være en hvilken som helst myndig person eller en organisasjon som du er medlem av.

Regelverket for å se dokumenter i saken finner du i forvaltningsloven §§ 18 og 19. Forvaltningsloven § 12 sier at du kan bruke en fullmektig.

